

ПЕРЕДМОВА

Привіт, друже / подруго!

Ми команда Української освітньої платформи. Так, це ми — ті, хто вірять в Україну та українців, стоять горою за порозуміння, діалог та прийняття. Ті, хто вважають відповідальність шляхом до свободи.

Ми благодійна організація, що з 2010 року розвиває в Україні мережу лідерів та спільнот, які щодня маленькими кроками будують країну відповідальних. Відповідальних людей, організацій та спільнот.

З великим трепетом і гордістю на сторінках цієї книги ми ділимося з тобою особливими історіями. Історіями про, здавалось би, звичайних людей, які в певний момент свого життя пішли за покликом серця і відкрились для допомоги та підтримки. Історіями про тих, кому відповідальність дала сили втілити в життя ідеї. Ідеї, які щодня змінюють життя українців та українок на краще.

Так, без сумніву, зараз у нас з тобою єдина спільна ціль — Перемога України у цій важкій повномасштабній війні, яка щодня забирає найкращих українців та українок.

І шлях до Перемоги у нас один — єдиним національним фронтом міцно боротися з ворогом. Потом і кров'ю, невтомною працею щодня нарощувати спротив. Спротив заради гідного життя кожного та кожної.

У цій книзі ми даємо тобі величезну порцію натхнення до боротьби та спротиву.

Адже тут про нас — про українців. Вільних, незламних, відповідальних.

У подорожі сторінками цієї книги ти зустрінеш тих, хто з любов'ю створює домівки для українців та українок, що втратили свої, втікаючи з-під ворожих обстрілів. Тут ти побачиш неймовірних людей, що на Донеччині випікають хліб, а на Херсонщині в умовах окупації на велосипеді розвозять їжу людям з інвалідністю. Тут, на Київщині, допомагають врятованим дітям, а мережі національних партнерств будують мости порозуміння між людьми та створюють національний ланцюжок взаємодопомоги. Тут тебе зустрине відкритість та згуртованість, підтримка людей у кризі, розвиток дітей та молоді.

Ти повинен / повинна знати, що ми зовсім не так уявляли видання цієї книги. Але повномасштабна війна внесла свої корективи в сюжети наших життів. Кожного та кожної. Так, нам болить так само, як і тобі. Усе, що відбувається після 24 лютого 2022 року, є для нас великою раною. Але звичайні неймовірні українці водночас шалено мотивують жити та боротись за кожен наступний день.

Чи ти теж відчуваєш, як нарощуються наші суспільні м'язи? Чи також відчуваєш, як ми щодня стаємо сильнішими?

Герої цих історій такі ж, як і ти, — звичайні неймовірні українці та українки. Тож запрошуємо тебе познайомитись із ними.

Перегортай сторінку — надихайся та твори Україну відповідальних у своєму місті чи селі.

Бо хто, якщо не ми?

ТАТКІВ ХЛІБ

Покровськ – Мар'їнка, Донеччина

ПАСТОР

Олег Ткаченко

Дорога до прифронтової Мар'їнки всіяна калюжами, блокпостами і напівпорожніми магазинами. Струмені дощу розтікаються швидкою автівки, в якій пастор Олег Ткаченко везе мешканцям міста хліб з Покровська. Якщо встигне доїхати за чотири години – йому пощастить. Дорога, яка зазвичай займала дві години, розтягнулася аж на п'ять-шість. За цей час буханці, що пахли турботою і затишком, встигали охолоннути, а люди, які чекали на просякнутих війною вулицях теплої шматка їжі й уваги, – змерзнути і змокнути. «Ти ніби зробив добру справу, але хліб холодний, а люди розлючені. Мозок кипів: із цим треба щось робити! Але що? З'явилося одкровення: треба будувати пекарню прямо тут, у Мар'їнці! Коли розповідав про цей задум, мені казали: «Ти в своєму розумі?» Вибачте, нічого кращого я не придумав», – сміється Олег. І в його милому хихотінні, викликаному спогадами, вчувається трепет і гордість за справу.

Був 2015 рік. На початку червня Мар'їнку атакували російські війська. ЗСУ успішно відбили наступ, а вже через тиждень Олег з другом навідався до міста. Крім руйнувань, побачив дітей із замурзаними обличчями і вкраденою безтурботністю. «Це шокувало. Менш ніж за два тижні

ми зібрали команду і зробили табір у Святогірську. За три зміни в ньому побувало 360 дїтлахів», — пригадує Олег.

Запалити дитячі усмішки виявилось легше, ніж наповнити магазини. На оголених війною полицях, якщо пощастить, можна було знайти воду чи несвіжий оселедець — не більше 3–4 видів товару. Спершу хліба серед них не було. «Коли він почав з'являтися, то за дивною ціною: якщо у нас буханець коштував 5,60 грн, то у Мар'їнці — цілих 12 грн», — пригадує Олег. Так чоловік почав возити хліб до міста, де на той час лишилося 6–7 тисяч людей.

Бізнесмен, фахівець з машинобудування, він замислювався про власну пекарню ще до початку російської агресії, але далі ідеї справа не посунулася.

Усе змінили поїздки в Мар'їнку: рішення, що пекарня має з'явитися у місті, було доленосним, хоч не всі розуміли це шаленство: відмовляли створювати справу там, де часто «прилітає». Однак впертість взяла гору. Спершу друзі-благодійники надіслали фуру борошна. «І я зрозумів, що відступати нікуди. У нас був джип, вирішив його продати. Став на коліна, почав молитися і зрозумів, що все-таки машина мені потрібна. Де брати гроші — не знаю. Але я знаю Бога: він настільки чудовий, йому треба просто довіряти! Аж раптом надсилають гроші з Канади — 10 тисяч доларів», — не приховує захвату Олег.

У думках чоловіка склався пазл ідилії: у місті є пекарня, що славилася гарним хлібом, можна набрати людей — і справа піде сама собою. Не пішла! Довелося вникати у незвичний для себе фах: розбиратися у технологіях, рецептурі, занурюватися у структуру виробництва, вчитися «діалогувати» з обладнанням, пекти.

У повітрі, просоченому гуркотом снарядів, запахло надією і хлібом — татковим. Перше слово, яке вимовила Олегова

донька, — тато. Батька, що не боявся ризикувати, підтримала вся сім'я, тож і пекарню назвали символічно — «Татків хліб».

Особливі буханці в місті розмітали: частину роздавали тим, хто потребує, відвозили на передову, частину продавали за нетипово низькими цінами. Крім любові, яка є філософією діяльності команди Олега, справа ще й у рецептурі, яка на 90% складається з процесу бродіння.

Завдяки допомозі благодійників закупили обладнання, налагодили водопостачання. Спершу продавали хліб в наметі навпроти пекарні, згодом відкрили магазин, де місцеві могли придбати свіжу випічку, запах якої затлумлював вибухи. Коли ти випікаєш хліб, а поруч розриваються

снаряди – буденністю стають і проблеми з електроенергією, і маскувальний режим, тож для працівників пекарні діяв «безпековий протокол»: не вмикати світло ввечері, не виходити після заходу сонця на інший бік будівлі, що впритул до лінії розмежування.

Пастор каже, зібрав фантастичну команду, завдяки якій хліб у Мар'їнці повертав до життя і місто, і причетних до функціонування пекарні.

Так було до лютого 2022. У перший місяць повномасштабного російського вторгнення команда продовжувала забезпечувати людей випічкою і розвозити продуктові набори. А наприкінці березня обстріли почастішали – російські літаки паралізували місто. Олег із родиною переїхали до

Покровська. Навколо згуртувалися друзі – так і почалися поїздки з гуманітарною допомогою на передову: «Наша команда набагато більша, ніж люди в Покровську – це всі, хто нам допомагає», – каже Олег.

Налагодили співпрацю з місцевою пекарнею: Олег запропонував власникам борошно, якого завдяки благодійникам мали вдосталь, вони ж погодилися щодня надавати 500 буханців хліба, який команда пастора везла на передову разом із водою і харчами.

«Хотілося б жити довго і щасливо, бачити своїх дітей. Але цього не буде, якщо ми не зможемо стати на захист своєї країни, не врятуємо її», – міркує пастор, пояснюючи, чому взявся за цю справу. Тепер команда також організовує евакуації: «Ми їздили на лінію фронту – завозили продукти, а назад вивозили людей».

Хоч машина для перевезення хліба непридатна для евакуаційних рейсів, спершу вони відбувалися саме у ній. У доволі старенькому вантажному форді світло зникало тоді, коли зачинялися двері. Однак люди були готові сидіти у темряві на сумках чи на підлозі, аби виїхати з-під обстрілів. Спершу їздили без будь-яких захисних засобів. Допомогли благодійники – тепер команда Олега має бронжилети, каски, рації, телефони для зв'язку – не завжди це допомагає, але збільшує шанси на порятунок. Придбали також джип, який допомагає заїжджати в крайні точки, пересуватися фактично польовими шляхами, які важко назвати дорогою, підстраховувати один одного і найголовніше – вивозити людей звідти, куди інші не заїжджають.

На запитання, чи не страшно їхати на лінію розмежування, пастор відповідає непохитно: «Ми вже звикли. Знаємо, що люди нас чекають – і це дуже мотивує». Так само непохитно й відчайдушно спілкується з людьми, які не хочуть

покидати свої домівки. «Комусь доводиться серйозну настанову робити, особливо це стосується сімей з дітьми на лінії фронту – з ними взагалі треба жорстко розмовляти, розповідати, що робити дітей заручниками страхів – безвідповідально. Дуже мало людей адекватно оцінює ризики, більшість вважає, що їх омине ця чаша: звикли до небезпеки, комусь нема куди їхати, хтось боїться, що їх не чекають на підконтрольній території, а є й такі, які виїхали і повернулися назад», – ділиться наболілим Олег.

Зазвичай евакуйованих розселяють у місцевий центр на базі дитячого притулку. Як правило, люди адаптовуються, шукають свою справу і їдуть далі – до родичів, чи туди, де влаштувались на роботу. Є й такі, що залишаються. «Доглядаємо їх – і церква таким чином стає все більше соціальною. Передусім наша робота – це люди: допомогти, підтримати, пояснити, показати альтернативу, дати надію», – пояснює пастор. За цей час його команді вдалося вивезти з «гарячих точок» більше тисячі людей.

Водночас Олег почав налагоджувати власне виробництво в Покровську. Поки їздив на лінію фронту, донька керувала підготовкою приміщення, а дружина допомагала писати грантові заявки. З Мар'їнки вдалося перевезти допоміжне устаткування. Після пошуку обладнання і налагодження процесів у новій пекарні в Покровську запахло хлібом. «І тут без божих чудес просто неможливо! Коли люди дізнавалися, чим ми займаємося, йшли на колосальні поступки: привезли шикарний тістоміс по собівартості. Ми шукали цей пристрій на 125 літрів (вдвічі більший від того, що лишився у Мар'їнці), а нам привезли аж на 240 літрів. Божі плани набагато більші, ніж наші, доведеться піднімати нашу віру трохи вище», – каже Олег.

Люди, які скуштували випічку пастора, чекають на хліб з нетерпінням. Дивуються: «Правда, ви нікуди не поїхали,

ще й пекарню відроджуєте?». Перші 500 буханців поїхали у Павлівку. В амбітних планах – налагодити виробництво на 10 тисяч хлібин, забезпечити принаймні найближчі райони смачним якісним продуктом, задати стандарти – настільки високі, щоби конкурентам було куди тягнутися. Сьогодні в команді працює 12-15 осіб.

Енергомістке обладнання переводять на пелети (екологічне паливо у вигляді капсул з торфу, деревних відходів або вугілля), почистили колодязь і планують пробурити свердловину. «До більшості ситуацій ми готові. Відсутність світла нас не зупинить: регулярно робимо запаси палива, транспорту. Не бачу проблем, які могли б перешкодити. Бачу Божу руку, яка благословляє. Якщо у Бога в серці є цей проект, то хто може бути проти?» – впевнений Олег.

Нині обладнання у пекарні більш автоматизоване, це дозволить брати до команди менш досвідчених працівників. Планує родина й відновлювати точки продажу та відкривати нові. Олег точно знає, що всі добрі помисли будуть реалізовані і що Україна приречена на перемогу. А нині щодня сідає за кермо автівки, аби розвезити на лінію фронту хліб, який пахне миром і життям.

Ольга Кацан